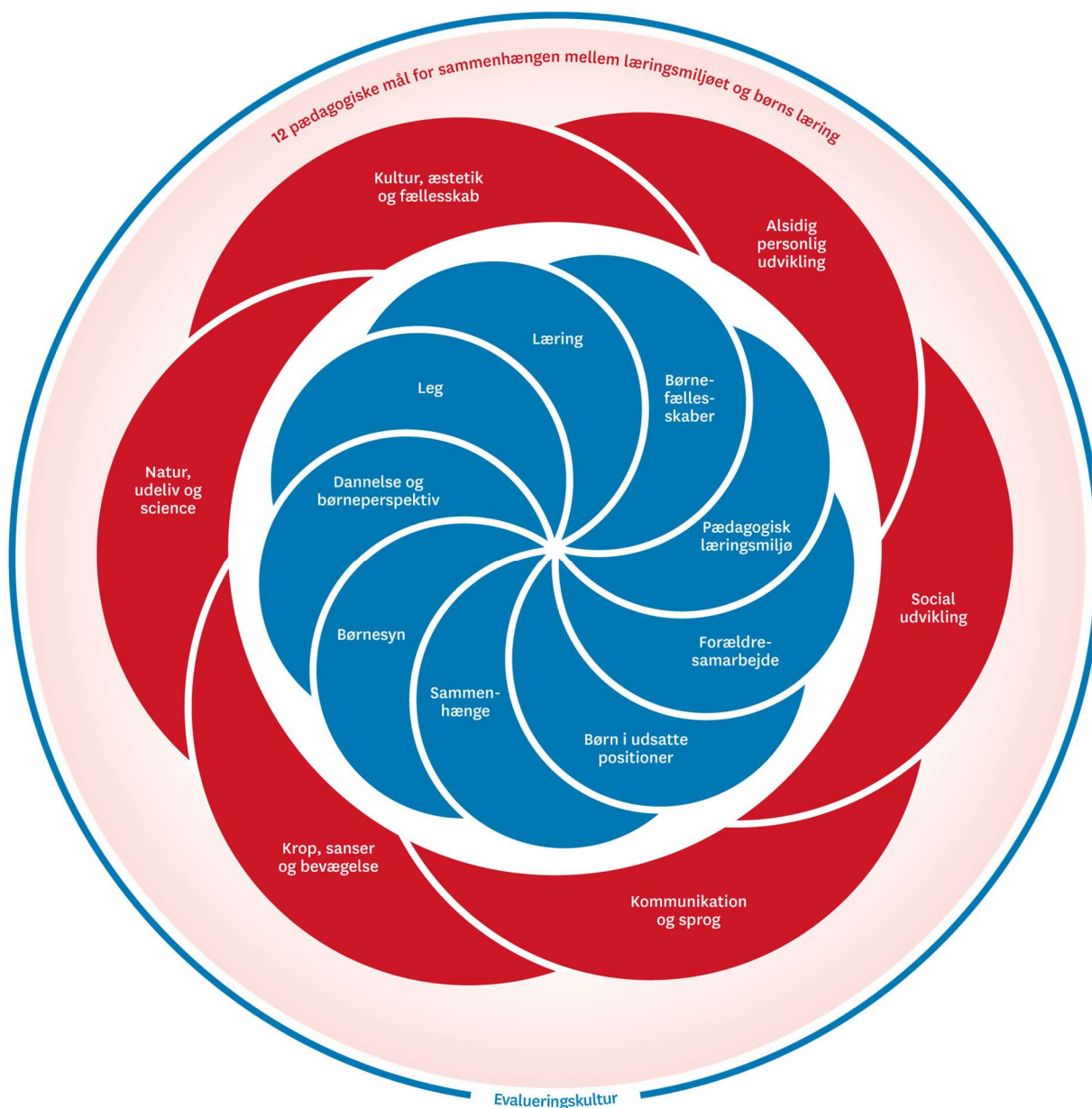

Pædagogisk læreplan for Børnehuset Skt. Jakob 2022

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i

publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan.

Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Her beskriver vi kort vores stamoplysninger, pædagogiske profil og lokale forhold. Det kan for eksempel være børnegruppens sammensætning og forskellige forudsætninger, de fysiske rammer, geografisk placering og andre ting, der har betydning for vores pædagogiske arbejde.

Børnehuset Skt. Jakob er en meget gammel institution som er startet som "Kronprinsesse Louises Asyl" d.14. september 1871.

Børnehuset Skt. Jakob er en integreret institution, som er selvejende under administrationsfirmaet SPIA/aps. Samtidig er vi en del af et større netværk her på Østerbro med i alt 12 selvejende institutioner.

Vi er 13 fastansatte personaler; 6 pædagoger, 4 medhjælpere, hvor den ene fungerer som "flyver", 1 køkkenassistent og 1 leder.

Vi er normeret til 57 børn fordelt på 13 vuggestuepladser og 44 børnehavepladser.

Vi bor på Østerbrogade 57A – lige mellem Brumleby og Skt. Jakobs Kirke.

For evt. nye forældre som ønsker at se Børnehuset, er der mulighed for dette Det er som udgangspunkt første fredag i hver måned kl.10, men alle datoer står på hjemmesiden

<http://sktjacob-kk.aula.dk> Ring og aftal tid på tlf.3542 2659

I Børnehuset har vi flg. vision;

Gennem omsorg bestræber vi os på at skabe sociale velfungerende børn.

Denne vision indebærer, at vi samtidig har stor fokus på forældresamarbejdet. At vi sammen med forældrene er i løbende dialog omkring, hvad vi kan gøre for det enkelte barns trivsel, udvikling, læring og dannelse. For vi kan ikke gøre det alene!

Det kræver tryghed at kunne agere socialt og skabe venskaber. For os er tryghed et vigtigt element i arbejdet med at få et barn til at kunne lære og være en del af en gruppe. Derfor har det højeste prioritet, når vi modtager nye børn; at alle børn føler, de er en del af fællesskabet.

Men også tryghed gennem hele barnets tid i Børnehuset er vigtigt. For os er tryghed lig med tydelighed. Tydelige voksne som skaber tydelige rammer for børnene, hvor vi alle kan indgå i et fællesskab og på samme tid mulighed for at udvikle sig individuelt.

Men det kræver også tryghed for forældre at aflevere deres barn her i huset. Denne proces starter ved "forventnings-samtalen" inden opstart; en samtale med en pædagog fra stuen uden barnet,

der skal starte. Det er en samtale om gensidige forventninger og barnets udvikling indtil start i Børnehuset. I samtalen får pædagogen indsigt i og oplysninger om barnet vi skal modtage, så vi fra start kan få barnet implementeret i børnegruppen så trygt som muligt.

Vores pædagogiske principper er: **Omsorg og social udvikling**

Omsorg

Vi ser barnet som værende ligeværdig med den voksne, men ikke ligestillede. Det er os voksne, der har magten og ansvaret for relationens kvalitet – den kan et barn ikke tage ansvar for. Vi voksne har ansvar for, at barnets grænser behandles med respekt og interesse. Vi har ansvar for at være bevidst om, at vi er to i relationen, hvor vi som voksne er tydelige og personlige i vores relation med barnet.

Vi ser barnet være afhængigt af et socialt samspil med de børn og voksne, der er omkring det. Det er vores opgave at møde børnene på en anerkendende måde, hvor de bliver set, hørt og forstået. De voksnes tilgang skal være præget af en god kontakt med børn og forældre, da dette giver tryk og tillid. En anerkendende tilgang til børnene, skal støtte det enkelte barns specielle behov for udfordring. Det kræver, at vi voksne er nærværende og bevidste om vores ansvar. Vi må tilrettelægge en hverdag med gode rammer for barnet og drage omsorg for, at barnets samvær med andre børn bliver bearbejdet, således at barnet oplever anerkendelse og respekt i dagligdagen.

Social udvikling

Vi ønsker at give børnene en udstrakt grad af medbestemmelse, hvor de kan udvikles og trives, og hvor vi har fokus på respekt, tolerance og empati for hinanden. At blive lyttet til og at få sin vilje er to helt forskellige ting. Vi arbejder med at relationen barn – voksen er lige meget værd. Vi har derfor begge ret til at have følelser, meninger og tanker. Det er den voksne, der har ud fra en anerkendende tilgang til børnene skaber de rammer, vi kan handle indenfor.

Her i huset har vi strukturerede aktiviteter, og vi har mere frie valg.

For os er det vigtigt at være en del af fællesskabet OG deltage i de strukturerede aktiviteter. Den strukturerede leg skal afspejle, man er en del af verden. Det enkelte barn får større udfoldelsesmuligheder ved at være i en fast gruppe, hvor vi samtidig har fokus på, man ikke altid kan være sig selv nærmest. Det er i vores faste grupper, vi bl.a. får en større indsigt i nærmeste udviklingszone hos det enkelte barn, hvorefter vi kan tilpasse de forskellige aktiviteter. Vi arbejder med tydelighed og ikke at have – eller give - for mange valg. På denne måde former vi verden for barnet, samtidig med vi skaber overskuelighed og medbestemmelse.

Men det er også vigtigt at kunne mærke efter ift. eget behov. Hvor man som barn får et valg om at deltage. At have muligheden for at kunne mærke "hvad vil jeg?".

Vi forener disse to aspekter ved at have begge dele fordelt ud over ugens forløb. Man kan dog ikke vælge fra over en længere periode, idet det vil begrænse barnets oplevelser og erfaringer. Det er en balance, vi voksne er ansvarlige for at have overblikket over.

Venskaber er af stor betydning, og en vigtig faktor ift. den sociale udvikling. Det er vigtigt, vi voksne respekterer børnenes ret til at danne venskaber på tværs af stuer, køn/identitet og alder, og at vi tager hensyn til dette i vores planlægning. Vores "DNA" i huset er at arbejde på tværs af stuer, hvor vi lærer børnene at have forståelse for både egne og andres følelser. Et eksempel herpå kan være "turtagning" – dvs. at vente på tur.

Læringsmiljø

Der er en rød tråd igennem de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål, hvor der bliver lagt vægt på et godt læringsmiljø med fokus på trivsel, udvikling, læring og dannelse. Et læringsmiljø som foregår hver dag fra kl. 7.00 – 16.45/16.15 hele året rundt. I perioder har vi ekstra fokus på forskellige temaer inden for læringsmiljøerne.

Eksempler på læringsmiljø er:

Garderoben er et område hvor både vuggestue-og børnehavebørn har rig mulighed for at lære, hvordan de selv skal få tøj og sko af og på. Med personalets guiden bliver der sat ord på, hvordan barnet kan hjælpe sig selv, så barnet udvikler og styrker sit selvværd.

At sove til middag foregår dagligt for vuggestuebørnene, og nogle af de yngste i børnehaven. Der er mange rutiner i et "soveritual" lige fra selv at øve sig i at tage tøj af til at skulle tage det på igen efter endt lur. Vuggestuebørnene under 2 år sover udenfor hele året, og vuggestuebørn over 2 sover i senge/på madrasser indenfor. Børnehavebørn som sover ligger på madrasser indenfor. Der er en voksen den første halve time ved sovebørnene. Hvis man ikke sover, kommer man udenfor på legepladsen og lege.

Hver fredag har vi **fællessamling**, hvor stuerne skiftes til at arrangere aktiviteter. En genkendelig sang til denne er vores "Freitags-sang", hvor der synges og danses til rock-musik.

I børnehaven har vi **mandagsgruppe**, som er en mindre gruppe af børn på tværs af børnehavestuerne. Denne gruppe er for børn, som har brug for en ekstra indsats ift. blandt andet sproglig, personlig eller alsidig personlig udvikling samt sociale kompetencer.

Alle børn er inddelt i **faste grupper** efter enten alder eller udvikling. Disse er fastlagt to gange om ugen. Her laves der aktiviteter, der er med til at udvikle barnet ift. de 6 læreplanstemaer.

Vi har **ture** ud af huset, hvor vi deler os op i mindre grupper. Turene er som udgangspunkt på tværs af stuerne. Hvor vi går hen, kan variere meget – det afhænger af formålet med turen.

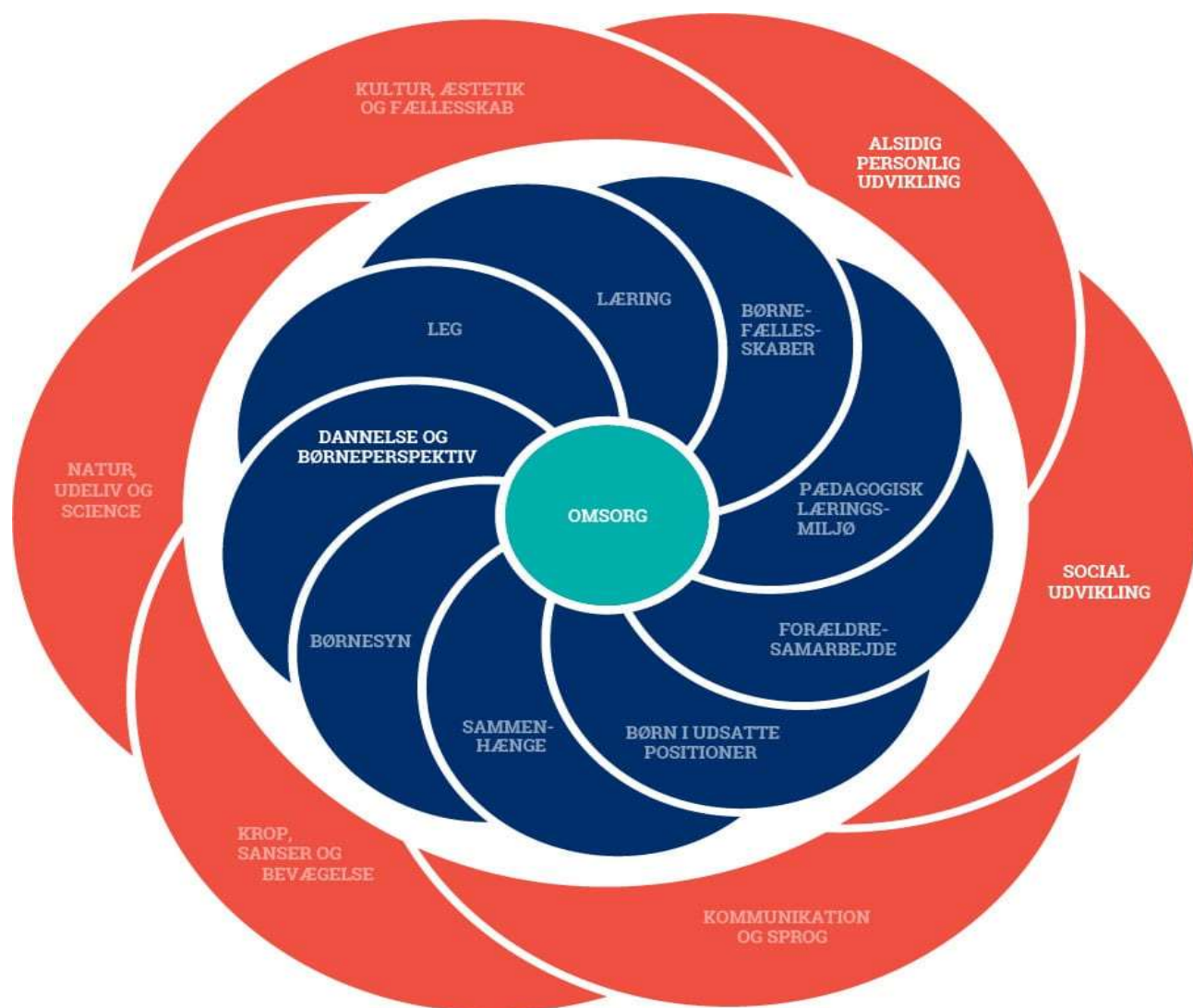
Måltidet er et læringsmiljø, som både vuggestuen og børnehaven prioriterer højt og har mange pædagogiske overvejelser omkring. Det er lige fra børnenes faste pladser, hvordan sidder vi ved bordet, hvordan kan alle bidrage til en god stemning at lære at øse mad op selv til selv at rydde af bordet. Dette sker i et tempo hvor barnet kan lære og udvikle sig med hjælp fra en voksen.

Vi har en **storebørnsgruppe**, som er for de ældste børn i børnehaven. Det er en gruppe for de børn, som formentlig skal starte i skole den kommende sommer. Det er ikke en skolegruppe, men en gruppe, hvor vi har fokus på overgangen fra børnehave til skole og deraf laver forberedende aktiviteter til at kunne gå i skole. Vi samarbejder med Vibehus Skole og KKFO.

Udover faste, planlagte aktiviteter planlægger både vuggestuen og børnehaven aktiviteter hvor både leg, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes. Her kan nævnes eksempler som pædagogisk idræt, at male, brætspil, lege i sandkassen, at finde dyr på legepladsen, rim-og remselege m.m.

Børn gør, som vi gør, og ikke som vi siger. Det er derfor vigtigt, at personalet er bevidste om at sætte lege i gang, hvor vi både er styrende og "går foran", er "på siden" hvor der kan guides og være "bagved", hvor der kan observeres.

Hvis du ønsker at læse mere om vores institution, kan du gøre dette på vores hjemmeside:
<http://sktjacob-kk.aula.dk>

Da omsorg er så vigtigt for os her i Børnehuset, har vi valgt at sætte dette punkt ind midt i "blomsten". Uden omsorg og trivsel er der ingen, der kan lære.

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

I Børnehuset Skt. Jakob opfatter vi begrebet barnets alsidige personlige udvikling, som den dannelsesproces der sker, når et barn med et personligt potentiale møder andre mennesker, som påvirker barnet og bidrager til, at barnet får livserfaring. En alsidig personlig udvikling forudsætter, at samværet og samspillet med omverdenen er mangfoldigt og anerkender og involverer barnet i processen. Vi ser børnene som selvstændige individer, som gennem deres tid i Børnehuset lærer at føle sig som en vigtig del af fællesskabet.

Børnehuset har et miljø, hvor børnene ved, at de altid kan få hjælp og støtte hos en ansvarlig voksen. Dette kommer til udtryk ved, at vi voksne er synlige, omsorgsfulde og nærværende. Vi har øje for at hvert enkelt barn har sine egen meninger, og vi er et hus, hvor der er plads til at alle kan udvikle sig og lære. Det ses i praksis ved at vi sætter ord på vores handlinger, og vi skaber trygge rammer ved at være i øjenhøjde, hvor vi kan skabe tillid og anerkendende relationer.

Vi arrangerer lege både i vuggestuen og børnehaven, hvor det enkelte barn kan udvikle sine sociale kompetencer, hvor der samtidig er plads til at udvikle kreativitet og fantasi. Dette kan være i en vokseninitieret leg, som børnene selv udvikler videre på, efter den voksne bevidst har trukket sig ud af legen. Den voksnes rolle er nu at være "bagved" og observere, om alle børn er med og får plads i legen.

Et praktisk eksempel i vuggestuen er, at de har en sangkuffert med forskellige figurer med relation til de sange, som børnene vælger og synger. Vi taler om forskellige følelser ud fra konkrete situationer, højtlesningsbøger m.m. med det formål, at barnet lærer sine egne og andres følelser at kende. Barnet er herved en del af et børnefællesskab samtidig med, barnet har mulighed for selv at vælge den figur, der skal synges om. Her er der samtidig fokus på turtagning, som er en dannelsesproces ift. at til lære barnet at være demokratisk og hensynsfuld i et større børnefællesskab.

Et praktisk eksempel i børnehaven er, at vi arbejder med følelser både i børnenes leg og konflikt-situationer og ligeledes ved at tale om emnet til fx samling. Her sættes der ord på, hvad der kan gøre én glad/ked af det/bange m.m., Der snakkes om hvordan man ser ud, når man føler sådan, og hvis man fx er ked af det, tales der om, hvordan man kan blive glad igen. Der tales om, at det er okay at have disse følelser, og børnene trænes i at aflæse dem hos andre.

Til en aktivitet som denne bruger vi fx materiale fra "Fri for Mobberi", vores læringsmiljø-puder med ansigtsudtryk eller andre materialer målrettet læringsmiljøet.

Vores mål er:

At tilrettelægge en hverdag med gode omsorgsfulde rammer og lærerige børnefællesskaber for barnet. At være et børnehus hvor barnet udvikler sig, trives og lærer i samvær med andre, så barnet oplever anerkendelse, tillid, tryghed og respekt i hverdagen.

Pædagogisk læringsmiljø

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

En forudsætning for det enkelte barn kan udvikle sig, lære, trives og dannes er, at vi giver barnet gode forudsætninger for at opbygge fortrolige og tætte relationer til andre mennesker. På denne måde vil barnet opleve ansvarlighed for sig selv og andre, da sociale relationer udvikles i fællesskaber.

Barnet skal opleve tryghed og tillid til andre, og kunne rumme andres holdninger, behov og sætte grænser for sig selv. Desuden skal barnet være i stand til at løse egne, mindre konflikter.

I Børnehuset støtter vi allerede etablerede venskaber, og giver mulighed for at disse kan udvikle sig på flere planer. For de børn som har vanskeligt ved at etablere sociale relationer, går vi ind og hjælper og støtter op, så alle børn får mulighed for at have en ven, mens de går i Børnehuset.

Det er vigtigt, at personalet ser sig selv som rollemodeller for børnene og er bevidste om de signaler vi sender. F.eks. måden at kommunikere med kollegaer på, men ikke mindst måden at kommunikere med børnene på. Her tænkes på både den verbale og den nonverbale kommunikation.

Vi lærer børnene at have empati for hinanden og derved trøste hinanden. Vi arbejder på at børnene kan se hinandens forskelligheder, som kan bruges i diverse situationer – f.eks. ved at hjælpe hinanden ved frokostbordet. Børnehaven holder samling inden frokost, hvor børn og voksne fra stuen samles. Her kan børnene fortælle om forskellige oplevelser, som de gerne vil dele med deres kammerater.

I Børnehuset Skt. Jakob arbejder vi med Fri for Mobberi både her i huset og i samarbejde med vores stærkt samarbejds-partnere.

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Det er af stor betydning, at vi fra starten får en god dialog med forældrene, og vi tilbyder derfor alle nye forældre en forventnings-samtale, hvor forældrepartnerskabet er i fokus og barnet ikke er til stede.

Et tæt og forpligtende samarbejde mellem institutionen og hjemmet betyder alt for vores samarbejde omkring barnet.

Når man har fået plads i Børnehuset, får de nye forældre tilsendt et brev, hvori velkomstfolder dagsorden for forventningssamtalen samt gensidige forventninger er i. Vi har god erfaring med, at denne dagsorden skaber rammer for en god start og et godt forældresamarbejde, hvor forældrene får mulighed for at fortælle om deres barn.

I vuggestuen bliver forældrene tilbudt en 3-mdr.'s samtale, alle kommende skoleforældre får tilbudt en afsluttende samtale ift. vidensoverdragelse, og der er altid mulighed for forældre at bede om en samtale, hvis der er behov for dette. Omvendt vil pædagogerne altid indkalde forældre til en samtale, hvis et barn har nogle ekstra udfordringer, der skal snakkes om.

Den daglige snak med forældrene sker på stuerne – ellers bruger vi Aula.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Hvis et barn i Børnehuset – enten i vuggestuen eller i børnehaven - har brug for ekstra støtte/omsorg, er det pædagogiske personale ansvarlig for, at der bliver taget hånd om dette. Personalet kan i en periode have særlig fokus på barnet, og ud fra eventuelle observationer tage stilling til, hvilke handleplaner der skal sættes i gang. I hvert enkelt tilfælde fastlægger vi individuelle mål for indsatsområdet til det enkelte barn, så der skabes grundlag for, at barnet føler sig anerkendt og værdsat. Vi bruger primært SMTTE-modellen.

Målet er at få barnet inkluderet i børnegruppen, så de får udnyttet og udviklet deres kompetencer og ressourcer, så de kan deltage i de mange forskellige aktiviteter i Børnehuset. Børns indbyrdes samspil, deres relation i en gruppe og deres indbyrdes samspil har alle betydning for den læringsproces, barnet skal igennem.

Det kan være, at en voksen i en periode har særlig opmærksomhed rettet mod det enkelte barn, eller at institutionen retter henvendelse til f.eks. talepædagog, PPR, støttekoordinator eller Børneklubben for derved at få nogle redskaber til at hjælpe barnet samt forældre på den bedst tænkelige måde.

Dette sker altid i samråd med forældrene.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

Her i Børnehuset samler vi de ældste børn i en "storebørnsgruppe". Den samles 2/3 af året én gang om ugen, hvor børnene er del af gruppen, da de nu er de ældste og formentlig skal i skole den kommende sommer. Der er faste voksne tilknyttet gruppen.

I denne gruppe bliver børnene præsenteret for forskellige tiltag, som er målrettet gruppen og det at skulle være et kommende skolebarn. Ét af de faste tiltag i storebørnsgruppen er trafik. Her bruger vi bla. Trafiklegepladsen og besøger de skoler (i skolegården), hvor børnene skal gå i skole. Trafikforløbet afsluttes gerne med et besøg fra politiet, som går en tur med børnene og pædagogerne.

Vi samarbejder med én af vores lokale skoler, Vibenshus Skole. Vi er på besøg både i skolen og på fritidshjemmet. Børnene bliver introduceret for overgangen til skolen med forskellige tiltag i samarbejde med skolen; de er på besøg i en 0.klasse, og vi har besøg af 3. klasserne fra skolen, som læser højt for børnene her i Børnehuset.

Herudover er gruppen på besøg på KKFO'en på skolen til "Fri for Mobberi"-uge. Her deltager vores gruppe af børn i et forløb om "Fri for Mobberi" sammen med andre børnehavebørn fra børnehaver i vores netværk af "Stærkt Samarbejde". "Stærkt samarbejde" er et samarbejde mellem børnehaver, KKFO og skole i forbindelse med en god overgang fra børnehave til skole.

I forbindelse med overgangen til skole videndeler vi på Aula med den kommende skolebarnet skal gå på. Det sker altid med samtykke fra forældre. Der er 5-års status møde i efteråret og videnoverdragelsemøde i februar/marts.

Vi udfylder papirer vedr. videnoverdragelse i henhold til København Kommunes regler. Det betyder, at vi ikke udfylder "sær-skemaer" fra privatskoler. Vi udleverer til gengæld meget gerne en kopi af skemaet fra Københavns Kommune til udlevering på privatskolen.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Vi samarbejder med vores nabo, kirken, hvor vi årligt er til krybbespil, hvor vores børn aktivt deltager med figurerne, der indgår i krybbespillet.

Som tidligere nævnt bruger vi aktivt én af de lokale skoler, og vi er på ugentlig basis rundt på diverse legepladser og parker – især Fælledparken – her i lokalområdet. Her bruger vi især områderne til at have fokus på den grovmotoriske udvikling.

Dyrehandlere m.m. bliver også besøgt, lige såvel som at køre i bus/tog er en oplevelse – især for vuggestuebørn.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børnenes oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.” (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold s. 30)

Det fysiske børnemiljø

Når vi taler om det **fysiske** børnemiljø kan det kan det f.eks. omhandle: støj, indeklima, plads til fysisk udfoldelse, stille aktiviteter, hygiejneforhold, lysforhold, garderobe, legeplads, udearealer, stuenes indretning og størrelse.

Huset indenfor

Huset som består bl.a. af to børnehavegrupper, en vuggestuegruppe, et fællesrum, en mindre gang samt en lang gang. Alle husets rum bærer præg af at være en del af et gammelt hus – et gammelt børneasyl. Børnehuset Sankt Jakob blev indviet den 20. maj 1886 og er hyggeligt med meget højt til loftet, høje døre med smukt udskårne gerigter.

Vuggestuen ligger lidt for sig selv og ud til husets lange garderobegang. Stuen består af to rum og et badeværelse. I væggen mellem de to rum er der et stort rundt vindue. Begge rum samt badeværelset fremstår lys og venlig. Der er desuden døre ud til legepladsen, hvor igennem man kan følge med i hvad der sker på legepladsen.

De to børnehavegrupper ligger overfor hinanden på hver sin side af fællesrummet.

Stuerne er i grundplan indrettet forskelligt, men er begge indrettet med legezoner således, at der kan foregå leg i mindre grupper. Begge stuer har vinduer ud mod hver sin side på legepladsen.

Ift. hvordan stuerne er indrettet, er der tænkt på **fleksibilitet**, og hvordan man kan skabe ”rum i rummet”, samtidig med der skal være plads for børnene til at slappe af. Til sidstnævnte har begge stuer fat-boys.

Den ene stue har ”det lille rum” der er ”lukket af” med et stort gardin. I det rum er der mulighed for at fordybe sig i leg med biler, riddere og andre ting.

I det store rum er der en legestation, hvor børnene kan stå og lege med plus-plus eller Lego-duplp.

På stuen er der også en sofa, hvor man kan sidde og fordybe sig i en bog, hyggesnakke eller lytte til en lydbog.

De fleste af møblerne er med hjul på, hvilket giver mulighed for at flytte alle møblerne ud til siden eller ind i ”det lille rum”, så det store rum giver mulighed for at lave fx bevægelseslege og andre pædagogiske aktiviteter, som kræver en masse gulvplads.

Den anden gruppe har en mindre ”grotte” der ligeledes har et stort forhæng. Grotten er et godt sted for at lege hule og for at fordybe sig i de bøger, der befinder sig i grotten.

På stuen står en stor reol, som er en sat som en rumopdeler, hvor der kan foregå forskellige lege på hver sin side af reolen, uden at børnene går ind i hinandens lege. På den ene side er der bøger og forskelligt legetøj, og på den anden side er der klæde-ud-tøj.

Der er høj-borde i begge børnehaver, hvor børnene sidder på taburetter.

Vuggestuen er også indrettet **fleksibelt**, hvor møblerne kan flyttes og give plads til f.eks. bevægelseslege. Det andet rum, der også er soverum for de store vuggestuebørn, der sover inde, er indrettet med forskellige legestationer og en stor madras, der kan tumles på.

Hele vuggestuen er indrette med legestationer som f.eks. et område til leg med biler, område til leg med mad og spise ting, en dukkekrog, en læsekrog med en stor fatboy og et område med udklædningstøj og et spejl. Der er således plads til både mere fysiske aktiviteter og mere stille og fordybende lege. Der er også mulighed for at dele gruppen og rummene op i mindre grupper således at fordybelsen kan være i centrum.

Til tider arbejdes der med et mere åbent miljø, hvor f.eks. de yngste børnehalebørn og vuggestuen kan lave aktiviteter sammen. Huset rummer desuden et stort fællesrum, som benyttes af både børnehave og vuggestue.

Det store fællesrum er b.la. udstyret med en klatrevæg, madrasser og en stor dukkekrog, hvor mange børn kan lege sammen. I rummet er desuden borde og stole således, at rummet kan inddrages og benyttes til spisning af f.eks. fælles morgenmad. I en mindre gang mellem andre rum er der ligeledes en legestation. Den indbyder til leg i små grupper og til fordybelse. Området kan afskærmes ved at lukke dørene.

Alle måltider på nær morgenmaden indtages med få undtagelser i de enkelte grupperum.

Om sommeren eller når vejret tillader det, indtages frugten ofte på legepladsen.

På husets lange gang har alle børn deres garderobepladser med fotos af dem selv. Børnehavegrupperne har foto på øverste låger mens vuggestuen har foto både på låge og på bænke lige foran deres plads. På den måde kan alle finde egen plads og føle, det er deres plads. Derfor kan de også blive lidt utilfredse, hvis nogen sætter sig på *deres* plads. Alt børnenes overtøj og sko/støvler er i nåhøjde. Så de selv kan tage det på. Eller hjælpe med til at tage det på.

Der bliver på alle stuer luftet ud og børnehalebørnene er ude på legepladsen i det tidsrum, vuggestuebørnene og de yngste børnehalebørn sover. I vuggestuen sover børnene over 2 år inde i senge eller på madrasser i vuggestuen, mens dem under 2 år sover i barnevogne eller "krybber" uden for i et skur. Der er alarm, så børnene kan høres på stuen.

De yngste børnehalebørn sover på madrasser indenfor i børnehaven.

Grundlæggende er alt legetøj i børnehøjde, dog er legetøj til de største børn, hvor der kan være dele af små elementer sat i en højde, hvor en voksen skal tage det ned.

Udenfor

Børnehuset har legeplads på tre af husets sider. På den fjerde side er Østerbrogade. Der er direkte adgang til legepladsen fra husets lange gang og fra vuggestuen.

Børnehalebørnene er ude i lange perioder af dagen og vuggestuen ofte om formiddagen. Om sommeren er alle dog meget mere ude end om vinteren. På legepladsen er plads og mulighed for at lege og bevæge sig på forskellige arealer og på forskellige underlag. Der er mulighed for at lege i mindre grupper lige som der er mulighed for at lege i store grupper. På legepladsen er der flere legehuse, der er forskellige typer af gynger så både små og store kan gynges. Der er enkeltmands gynger og der er en stor gynges, hvor man kan gynges sammen.

Der er mulighed for at køre på forskellige typer køretøjer – forskellige typer cykler og motorcykler. Der er mulighed for at spille forskellige typer af boldspil. Der er også mulighed for at lege i sandkasse – lave mad og kager, børnene kan klatre i legepladsens tårn og rutsje på

rutsjebanen. På den ene side af huset ind mod Brumleby er der, hvad man næsten kan betegne en *natur* legeplads, hvor man kan kravle på træstammer, finde krible krable dyr, gyngende lege med pinde – hvis man f.eks. er en ridder og der kan spilles på instrumenter i træ. Om sommeren hænges der ofte en hængekøje op til at ligge og hygge sig i.

Det psykiske børnemiljø

Det psykiske børnemiljø kan f.eks. handle om samspil mellem børn og voksne (gensidig respekt og tolerance), børnenes indbyrdes samspil (sprog, handlinger, respekt, samvær), plads og accept af menneskers forskellighed og evt. mobning

---

Vuggestue og børnehave

Institutionens børn har mange berøringsflader på kryds og tværs af aldersgrupper. Husets "DNA" er at være ét hus, hvor vi sammen spiller hinanden gode og skaber aktivitet på tværs af børnegrupper. Vi har fælles legeplads, vi mødes på gangen, når der er ærinder i køkkenet og når personalet omorganiserer sig selv eller børn til andre stuer end de plejer. Det betyder at børnene har et godt kendskab til alle husets øvrige børn og voksne. Selvfølgelig gælder det mest for de ældste vuggestuebørn og børnehavebørnene. Den praksis betyder stor tolerance, åbenhed og empati for hinanden. Som personale kan vi se glæden, når børnene mødes om morgenen, der vinkes og siges hej og farvel til de voksne og når vi mødes ude ved cyklerne på vej hjem uden for huset.

Vi kan se hvor godt de glidende overgange mellem vuggestue og børnehave, hvor børn fra vuggestuen mødes i børnehaven af tidligere "kollegaer" fra vuggestuen og langsomt introduceres til resten af børnegruppen.

Vi arbejder meget med et respektfuldt samvær, hvor børnene mødes i deres følelser, og støttes til at komme videre. Men også i samspillet, hvor der skal siges fra og gives mod til at holde på sin ret. Allerede i vuggestuen lærer børnene at sige "Stop", når andre overskrider deres grænser f.eks. ved at tage det legetøj, de leger med. De voksne er også med f.eks. i vuggestuen, når et barn bliver ked af, ikke at kunne komme til f.eks. at styrer bilen fordi et andet barn leger med den. "Du bliver ked af du ikke kan styre. Det kan jeg godt forstå..." For det er ok at blive ked af det.

Både i vuggestuen og i børnehaven arbejder vi med *Fri for Mobberi*. Det betyder, at der er en rød tråd i personalets arbejde med forebyggelse og kendte rammer for dialog med børnene, når vi tager dialogkortene frem og taler om dem med børnene eller leger aktivitetslege. Husets arbejde med *Fri for Mobberi* skaber en grundforståelse for samvær, som børnene tager med sig over i skolen, der arbejder videre med *Fri for Mobberi*.

Inklusion af børn med udfordringer i børnegrupperne er et tydeligt tegn på den rummelighed og forståelse, der findes i børnemiljøet. Der gives plads og forståelse for, at der ind i mellem indgås særartaler, som når et barn f.eks. ikke ønsker at tale foran en hel børnegruppe, så kan de voksne være oversætteren, så barnets budskab alligevel får en stemme i børnegruppen.

Det æstetiske børnemiljø

Det æstetiske børnemiljø omhandler f.eks. stuerne indretning og udsmykning – virker den stimulerende og inspirerende på børnene? Er børnenes omgivelser inde og udenfor udformet på en måde, som fremme børnenes lyst til at bevæge og udfolde sig, fordybe sig og have stille lege?

Nå vi taler om æstetik i denne sammenhæng skal det forstås som **æstetik**, hvis det angår sansning. Sansning af det skønne specielt nydelse eller kunsten – uden at vi her vil definere hvad kunst er. Samt æstetik sagligt set som kropsligheden.

Indenfor

Husets mange vinduer ud mod legepladsen med dens store træer og mod Brumleby giver et helt specielt æstetisk rum, hvor børnene kan se ud på træerne og fuglene i træerne og lade roen falde på og tankerne flyve.

Vægmalier, pynt og kunst i børnehøjde rundt om i huset efterlader plads til fordybelse og sansning. Ofte bruger vuggestuen musik til at stimulere det æstetiske og lade en ekstra dimension – en æstetisk dimension komme til sin ret, når der f.eks. males, laves forskellige former for kreativt arbejde og kunst.

En gang om året fordyber hele huset sig i kunst. Der bliver valgt forskellige tilgange, temaer og typer af kunst og materialer som børnene får lov til, at udtrykke sig gennem.

Der tænkes altid i børnehøjde, når billedrammer, aktivitetscentre o.l. placeres. Årstider og traditioner bliver også brugt i udstillinger og affotograferet, for at børnene kan gense de forskellige ting og inviterer til dialog med personale og forældre.

Vi har rundt om i huset rammer og områder, hvor der løbende udskiftes billeder fra aktiviteter, ture eller fokuspunkter, der arbejdes med. Børnene peger og personale/forældre inviteres ind til dialog, hvorved barnet oplever og høre ord gentaget.

Mindst en gang om ugen er **alle** børn og personaler i huset samlet for at synge og danse **sammen**. Lige som yoga og afspænding til afspændingsmusik bliver brugt flittigt.

Alle stuer har toiletrum med hæve-sænke borde, så børnene selv kan kravle op og ned. Lige som små toiletter gør at børnene selv kan klare toiletbesøg eller være med til det. Alle børn har også en kurv med skiftetøj, som de kan få for selv at være med til at tage tøj af og på.

Udenfor

Legepladsens mange niveauer indbyder til nye udfordringer for både motorik og sanser. Der er flere bede og krukke med blomster og krydderurter, der om sommeren opfordrer til både at smage og dufte og se på bier, mariehøns, tissemyre, snegle m.m.

Vi får øje på vinden, der puster til blade, grene og ting på legepladsen. Det vækker vores nysgerrighed og sanserne. Fra tid til anden sætter personale sig lige uden for huset og ser på livet, der går forbi. Der bliver talt om biler, busser, hunde, mennesker og meget mere. Nogle gange kan der dufte fra en bager andre gange fra en hundelort.

Der er flere steder på legepladsen rum, som indbyder til fordybelse. Desuden har valget af materialer altid være vigtigt i børnehuset.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi ser barnet som et menneske, der er afhængigt af et socialt samspil med de børn og voksne, der er omkring det. Det er vores opgave at møde børnene på en anerkendende måde, så de bli-

ver set, hørt og forstået. De voksnes tilgang skal være præget af en god kontakt med børn og forældre, da dette giver tryghed og tillid. At vi har en anerkendende tilgang til børnene, skal støtte det enkelte barns specielle behov for udfordring. Det kræver, at vi voksne er nærværende og bevidste om vores ansvar. Vi må tilrettelægge en hverdag med gode rammer for barnet og drage omsorg for, at barnets samvær med andre børn bliver bearbejdet, således at barnet oplever anerkendelse og respekt i dagligdagen.

Vi skal anerkende barnets mulighed for at sige til og fra i forhold til aktiviteter og kontakt med børn og voksne i institutionen. Dette vil give barnet gode forudsætninger for at opbygge fortrolige og tætte relationer til andre mennesker, som gerne skulle munde ud i, at barnet oplever, større selv-værd og ansvarlighed for sig selv og andre.

Eksempel i vuggestuen:

Vi lærer børnene, at det er i orden at sige nej til hinanden – fx hvis et andet barn tager ens legetøj eller sut. Selv uden et sprog kan barnet vise det andet barn, det siger nej. Det lærer vi alle børnene ved at de strækker armen ud og viser "stop". "Stop" er det samme ord for nej, og på denne måde kan selv et lille vuggestuebarn vise, hvor ens personlige grænse går.

Eksempel i børnehaven:

I børnehaven bygger vi videre på at sige "stop/nej" med armen med at børnene sætter ord på, hvad de ikke vil have. Via materialer fra "Fri for Mobberi" giver vi børnene redskaber til, hvordan de kan sætte ord på ift. egne, personlige grænser.

Næste skridt er så, at vi lærer det barn, som får nej at acceptere et "stop/nej". Vi sætter ord på, at det er okay at spørge ind til, hvorfor man får et nej, så barnet får en forklaring på afvisningen. Afhængig af barnets alder er den voksne opmærksom på, hvor meget guiden barnet har brug for.

Vi laver den obligatoriske TOPI på alle børn to gange årligt, hvor vi kommer ind over alle læreplanstemaer. I denne proces deltager hele husets fastansatte personale.

Social udvikling

"Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi hjælper det enkelte barn med at etablere begyndende venskaber, og vi lærer dem at hjælpe med at trøste, hvis andre er kede af det. Da vi arbejder med ”døren på klem”, har børnene mulighed for at danne sociale relationer på tværs af stuer og alder. Dette kan bl.a. opnås ved ture ud af huset, hvor vi tager af sted på tværs af stuerne, så børn og voksne fra både vuggestue- og børnehavegruppen er af sted sammen i mindre grupper. Vi mener, de mindre grupper gør, at børnene har nemmere ved at danne relationer og skabe venskaber.

Når vuggestuen har sangkufferten i brug, lærer børnene på tur at respektere hinandens valg, ligesom de gør, når de skal vaske hænder og have mad. Vi hjælper barnet med at etablere begyndende venskaber, og vi lærer dem at hjælpe med at trøste, hvis andre er kede af det.

Børnehaven holder samling inden frokost, hvor børn og voksne fra stuen samles. Her kan børnene fortælle om forskellige oplevelser, som de gerne vil dele med deres kammerater. Det er her, de lærer at tælle hinanden, lytte til hinanden og respektere, at de er en del af en gruppe. Desuden arbejder vi med ”hjælpevenner” – dvs. de store hjælper dem yngre børn ved fx håndvask inden frokost og følger på plads ved bordet.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Sprog er en forudsætning for at udtrykke sig og kommunikere med andre. Børnene skal i hverdagen have mulighed for at lege med og afprøve sprogets mange nuancer, for derigennem at kunne udvikle deres sproglige kompetencer og kreativitet.

I vuggestuen italesætter vi alt, hvad vi gør, og vi lærer at sætte ord på behov og følelser. Vi bruger rim og remser og synger meget, og vi bruger mange fagter. Vi opfordrer børnene til at bruge talesprog i stedet for at råbe eller slå, og derved skabe bedre sprogfærdigheder. Vi har sproggrupper, hvor der leges med sproget og bruger forskellige sanglege/bevægelseslege.

I børnehaven giver vi børnene tid, plads og ro til at udforske sprogets forskellige muligheder. Vi sætter ord på det vi ser, hører og oplever sammen. Vi forsøger altid at have en sammenhæng mellem det vi siger, og det vi gør.

Børnenes nysgerrighed for sprogets mange muligheder udfordres ved at gøre brug af sanglege, rim, remser og historiefortælling i dagligdagen. Vi er bevidste om, at vores indbyrdes måde at kommunikere på, har indflydelse på børnenes indbyrdes måde at kommunikere på.

Til samling snakker vi bla. med børnene om aktuelle begivenheder, f.eks. hvad vi har oplevet på ture ud af huset, hvilket træner børnene i at tale i en større forsamling. Samtidig øver vi at modtage en kollektiv besked samt lytte til hinanden.

Børnene har i dagligdagen rig mulighed for at læse i bøger både alene, sammen med hinanden eller sammen med en voksen.

Vi har ugentlige sproggrupper, hvor børnene er opdelt efter alder og sproglig udvikling, hvor de udfordres på deres sproglige kompetencer.

Leg med bogstaver er også en del af vores hverdag, så børnene også får kendskab til et skriftsprog og alfabetet.

Vi forsøger med vores indretning at give børnene plads til fordybelse.... eksempelvis har vi indrettet læsekroge rundt omkring i huset.

Børnehuset har 1 sprogansvarlig, som sprogvurderer alle 3 årige og 5 årige én gang om året. Herudover har vi også en sprogansvarlig i vuggestuen.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Hvis børn skal udvikle sig intellektuelt, kropsligt og socialt, så skal de have mulighed for at lære på den måde, som er mest naturlig, og det er med kroppen. Bevægelse er fundamental for børns udvikling, og de erfaringer børn gør sig med kroppen, når de bevæger sig, danner grundlaget for udviklingen af både personlighed og intellekt.

Vi opfatter krop og bevægelser som en vigtig forudsætning for barnets generelle udvikling. Børnene skal i hverdagen have mulighed for at opleve mangeartede udfordringer, der er med til at give dem et øget kendskab til deres egen krops muligheder og begrænsninger.

Vi inspirerer børnene til fysiske udfoldelser ude og inde. Vi vil støtte og udfordre det enkelte barn til at turde prøve nye og anderledes udfordringer samtidig med, vi laver genkendelige bevægelseslege, hvor børnene er trygge. Vi giver børnene tid og plads til at afprøve og udforske egne grænser, så de får en fornemmelse for egen kropsbevidsthed. Gennem mangeartede aktiviteter, bevægelseslege, Tigertræning og pædagogisk idræt, vil vi vise børnene glæden ved at bevæge sig, og samtidig lade dem inspirere så de selv på eget initiativ kan gå i gang med de forskellige aktiviteter.

Fysisk aktivitet skal introduceres for børn så tidligt i livet som muligt. Fra de er små, skal de stimuleres og udfordres af forskellige former for fysisk bevægelse og leg. På den måde bliver de fortrolige med deres krop og oplever glæden ved at bevæge sig. Det vil være med til at danne gode og sunde vaner omkring fysisk aktivitet, der kan følge gennem livet.

Børn i alderen 0 - 6 år har brug for at bevæge sig, lege og tumle. Vi ved, at aktive børn er glade børn med bedre selvværd og stærkere sociale kompetencer. De er samtidig parate til at lære nye ting. Man kan ikke direkte sige, at man for eksempel bliver bedre til at løse regneopgaver af en tur på legepladsen, men det er sikkert, at børns ubrugte motoriske energi svækker deres evne til at koncentrere sig og dermed deres evne til at lære.

Gode grunde til børn skal være fysisk aktive:

Bedre selvværd og indlæringsevne, bedre motorik, bedre kondition samt mindre risiko for sygdomme og overvægt.

Vi mener, fysisk aktive børn oftere har bedre selvværd og flere sociale kompetencer. Derudover har fysisk aktivitet også en positiv effekt på børns indlæringsevne, opmærksomhed og intellektuelle færdigheder.

Fysisk aktivitet stimulerer børns motorik, koordinationsevne og balanceevne, og når børn er fysisk aktive, har de en bedre kondition, end børn der er fysisk inaktive.

Bedre kondition medfører positive forandringer i blandt andet lungerne, hjertet og i musklerne.

På langt sigt har aktive børn mindre risiko for at få livsstilssygdomme som voksne og fysisk aktive børn har en lavere risiko for at blive overvægtige.

Eksempel i vuggestuen:

Vi laver aktiviteter, som tilpasses hele gruppen. Musik er en god måde at få alle børn med, da alle børn får mulighed for at bevæge sin krop og danse på sin egen måde. Det er en aktivitet, hvor man kan danse alene eller med andre. Den voksne har øje for, om aktiviteten skal være "fri" eller den skal være mere vokseninitieret, så der er fokus på bestemte bevægelser fx at hoppe, trampe eller at snurre.

Eksempel i børnehaven:

En forhindringsbane hvor barnet både skal over, under, kravle, hoppe, bevæge sig i bestemte retninger, balancere, slå kolbøtter m.m. er en aktivitet, hvor mange muskelgrupper og sanser trænes. Aktiviteten kan tilpasses det enkelte barns behov ud fra kompetencer og guiden fra en voksen på sidelinjen.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Naturen giver børnene vigtige erfaringer og nyttig viden, om den verden vi lever i. Vi ønsker at give børnene erfaring med naturen, således at de oplever glæde ved at være i den og glæde ved at bruge den.

Vi arbejder på at give børnene en naturligfaglig viden ved at færdes, opleve og eksperimenter i naturen, samt at skærpe børnenes sanser og nysgerrighed over for dyrelivet og naturens egne materialer.

I vuggestuen bruger vi naturen på legepladsen og i nærmiljøet. Børnene er ude i al slags vejr og mærker derved regn, kulde og solskin. På denne måde følger vi med i, hvordan naturen skifter i de forskellige årstider.

Vi arrangerer ture i nærmiljøet, hvor der er mulighed for at studere små dyr og forskellige planter. Børnene kan være meget optaget af at stå og kigge på regnorme, bænkebidere, en mariehøne m.m. og vi lærer dem, det er i orden at kigge og røre, men man må ikke ødelægge dem. Vi ønsker, de får respekt for dyrene og naturen omkring dem.

I børnehaven kombinerer vi fri leg og voksenstyrede aktiviteter for at opnå en alsidig erfaring for naturen, udeliv og science. Naturens ro, rum og farver giver mulighed for at fantasien udvikler sig samtidig med, at naturen har en positiv effekt på børnenes relationer og samvær. Derfor tager vi

bla. i skoven, til byens parker, til Vestamager og andre relevante naturområder, hvor man kan har rig mulighed for at studere naturen og samle ting, som kan tages med hjem til videre bearbejdning og udstilling.

De voksne skal udvise interesse og vise eksempler på, hvordan naturen konkret kan bruges. Her må den voksne videreformidle sin viden om naturen, og evt. selv søge ny viden. Vi bruger årstidens forskellige muligheder i form af leg i sne/blade, lege fangeleg på ujævn skovbund, trille og bygge huler m.m.

Vores årlige "Store plantedag" for både vuggestuen og børnehaven er med til at give børnene en fornemmelse for naturen. Her har alle børn en blomst eller krydderurt med, som vi i fællesskab planter i krukke eller bede på legepladsen.

Børnene er herefter med til at passe på blomsterne, og ser hvordan blomsterne forandrer sig i forhold til årstiden. Vi ønsker på denne måde at børnene føler respekt og får ejerskab af blomsterne på legepladsen.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi arbejder på at synliggøre Børnehusets kultur, æstetik og fællesskaber ved at gøre børnene bevidste om, at vi alle har forskellige måder at udtrykke os på, fordi vi er forskellige. Vi introducerer børnene for forskellige former for kultur og bruger derfor nærmiljøet som inspirationskilde.

Vi ønsker at give børnene kendskab til forskellige kunstneriske materialer samt at gøre processen til det væsentlige i kunstnerisk udfoldelse samt støtte børnene i at udvikle selvværd gennem anerkendelse af deres egen aktive proces.

Derudover ønsker vi at børnene får kendskab til byens forskellige kulturelle tilbud f.eks. museer, biblioteker, teatre m.m.

I vuggestuen er børnene en del af en sanselig verden af former, farver og forskellige materialer. De får lov til at eksperimentere og udfordre sig selv, da de får lov at føle, røre, lugte/dufte og ind imellem smage på de forskellige materialer samtidig med, de får lov at have fingrene i ler, kartoffelmel, maling, trylledej og derved får brugt deres sanser.

Vuggestuen er en del af vores årlige kunstprojekt, som forløber over 3 uger hvert efterår.

Vi benytter os af biblioteket både mht. at låne bøger og se film, hvor både vuggestue- og børnehavebørn tager hen.

I børnehaven introducerer vi nye materialer og deres anvendelsesmuligheder for børnene. Vi udviser engagement og inspirerer børnene til at deltage i forskellige aktiviteter og opbevarer forskellige materialer synlige og tilgængelige for børnene, så de har rig mulighed for at eksperimentere og være kreative.

Til samling er der mulighed for at et eller flere børn kan "underholde/optræde" for de øvrige børn og voksne og kan derved styrke deres selvværd. De voksne sætter ord på børnenes oplevelser og glæde ved udfoldelsen og nedtoner ros for selve produktet.

Byens museer indgår også som en del af de kulturelle tilbud her i Børnehuset og er også en del af vores årlige kunstprojekt.

I Børnehuset har vi børn, hvor den ene forældre evt. er fra et andet land end Danmark fx USA, Portugal eller Italien. Vi bruger forældrenes baggrund til samtaler med børnene efter fx en ferie, hvor de kan fortælle om andre traditioner end de danske. Hvis barnet fx kan tælle på mor/fars modersmål er det også en måde at belyse forskelligheder på.

Børnehusets seksualpolitik

Ud over de faste emner i læreplanen, har vi valgt at sætte vores seksualpolitik ind. Et emne som for os er vigtigt at have fokus på og en vigtig del ift. børns trivsel, udvikling, læring og dannelse

Seksualitet er en grundlæggende og medfødt del af den menneskelige udvikling og trivsel og et centralt aspekt af barnets identitetsdannelse. Børn er optagede af at sanse, udforske og opdage verden, og i barndommen handler seksualitet især om nysgerrighed og interesse i at lære kroppens muligheder at kende gennem leg. Børns seksualitet kan ikke sammenlignes med voksnes seksualitet.

Mange børn identificerer sig med det køn, de er blevet tildelt ved fødslen, og nogle gør ikke. Uanset hvordan barnet identificerer sig, er det vigtigt at følge barnets udmeldinger, så det føler sig anerkendt, som det, det er.

Derfor går vi heller ikke op i drenge-og pigefarver. Vi læner os meget op af børnepsykolog Grethe Kragh-Müller, som mener, "**at det som udgangspunkt ikke er slemt, at der findes kønsopdelte farver, så længe barnet får mulighed for at udvikle både maskuline og feminine sider af sig selv. Her handler det mest af alt om at give barnet frie tøjler til at vælge tøj fra tøjbutikker i lige den farve, han/hun foretrækker i stedet for at afholde drenge fra at gå i lyserødt**". Det samme gælder fx hvis børnene tegner her i Børnehuset – alle farver er tilgængelige og er lige gode.

For os handler det om, at vi voksne hjælper med at gøre op med de traditionelle kønsroller. Vi træder ind, hvis fx en dreng bliver grinset af, fordi han har en lyserød trøje på. Vi vil altid være nysgerrige på og spørge børnene om, hvorfor de synes, at det er sjovt, at fx Kasper har en lyserød bluse på og hjælpe børnene med at forstå, at der ikke findes rigtigt og forkert, når det kommer til valg af farver.

Det er helt normalt, at børn begynder at udforske deres egen krop så snart, de kan bruge deres hænder. I halvandet til to-års alderen kan de også kigge interesseret på og røre ved andre børns kønsorganer. Og de kan være nysgerrige, når de ser forældre eller søskende uden tøj på. Det er helt normalt, at børn kan være fascineret af hinandens kønsorganer. Alle børn skal igennem det på et eller andet tidspunkt og i et eller andet omfang.

I Børnehuset har vi god erfaring med, at børn er nysgerrige på hinandens kroppe, og at det er "helt normalt". Børn er nysgerrige "væsener", som kun bliver klogere ved at spørge – og nogle gange ved at røre eller føle. Børn er derfor også meget direkte i deres sproglige udtryk, som for nogle voksne kan virke meget grænseoverskridende. Børn er ikke blufærdige (☺)

At være nysgerrige på andres kroppe, betyder oftest at børnene er nysgerrige på, om andre har en tissemand eller en tissekone. Numsen er også meget populær at kigge på. Det er en del af det at udvikle sig og skabe egen identitet som menneske, som individ. Børn kan være meget optagede af at undersøge, om deres krop er forskellig fra andres.

Hvert forår og sommer bliver det varmere og dermed tid til at have mindre tøj på. Her oplever vi ofte, at børnene begynder at interessere sig mere for deres egen og andres kroppe. Det kan komme til udtryk ved at studere sig selv i spejlet og vise sin krop frem til andre. Det kan være ved at putte perler op i næsen eller ved at se, om det går at stikke en pind ind i numsen.

Alle børn har ret til at sige nej, hvis de ikke har lyst til, at en anden ser på eller rører ved ens tissekone eller tissemand. Hvis barnet, der spørger, ikke forstår et **nej** i en sådanne situation, er vi voksne der til at hjælpe.

Vi mener, at det som udgangspunkt er i orden at kigge på og røre ved hinandens kroppe. Men det er ikke i orden at sutte på hinandens tissekoner og tisse mænd. Og det er ikke i orden at stikke noget op i hinandens numser.

"Numseleg" betyder derfor at kigge og røre hinandens numser – **men ikke at stikke noget ind!** Numseleg må kun leges med et barn i samme alder som én selv – dvs. i en ligeværdig i alder.

Badeværelset er et klassisk sted at være nysgerrige på hinanden. Her oplever børnene hinanden, når de går på toilettet. På alle stuer har vi et lille toilet og et stort toilet.

I vuggestuen bruger børnene kun det lille toilet.

Det store toilet har en dør, som kan lukkes til, hvis man ønsker privatliv. De ældste børn i børnehaven må låse, andre kan lukke døren til.

Oplever man sit barn onanere eller udforske kroppen, skal man ikke blive bekymret. Det er en del af en almindelig udvikling. Man skal ikke gribe ind, men blot registrere, at barnet har fundet ud af, at der er nogle steder på kroppen, det føles anderledes – og måske dejligt - når man piller ved dem. Vi har erfaring med, at børn i Børnehuset også bliver nysgerrig på den del af deres seksualitet. Vi snakker med børnene om, at det er okay at føle sådan. Men vi italesætter også, at det er ikke noget, man gør på stuen eller på legepladsen foran alle andre. Det er en privat sag, hvor man fx kan gå på badeværelset og undersøge lidt nærmere.

Når vi spejler børn positivt i deres nysgerrighed og interesse for deres egne og andres kroppe, viser vi, at det seksuelle og sanselige ved kroppen er lige så okay at spørge ind til og tale om, som hvad man kan bruge sine arme og ben til.

Hvis man som forælder hører om disse "lege" og interesser derhjemme, så er det altid vigtigt at fortælle det til personalet. Det er vigtigt, børnene ikke skældes ud og derved føler skam, da det er en naturlig proces for børn. Man må gerne som forælder spørge ind og være nysgerrig på det, der fortælles. Og rigtig gerne spørge ind til, hvad barnet selv tænker om oplevelsen. Er der nogle grænser, der er blevet overskredet, og er der brug for at vi voksne i Børnehuset taler ind i noget med nogle børn? Det har vi god erfaring med, og vi er meget obs på, at ingen føler sig presset til at gøre noget, de ikke har lyst til.

Støt barnets nysgerrighed og leg med kroppen på flg. måde:

- Tal om krop og køn på samme måde, som du taler med dit barn om alt mulig andet
- Vis dit barn, at det er i orden at spørge, selvom du ikke altid kan svare på spørgsmålene
- Giv dit barn enkle svar, der er til at forstå og passer til barnets alder
- Respekter dit barns grænser for berøring og lær barnet, at det er i orden at sige fra
- Spørg roligt og nysgerrigt til dit barns oplevelser med doktorlege
- Vis dit barn, at du ikke bliver sur eller forskrækket, hvis det fortæller om oplevelser med "doktorlege"

- Vær opmærksom på, at dit barn kun leger "doktorlege" med børn, der er ligeværdige i alder og modenhed
- Snak med personalet, hvis du er i tvivl om, hvordan du skal handle

Hvis du vil læse mere om børns seksualitet, kan vi henvise til flg. hjemmesider:

<https://videnskab.dk/krop-sundhed/voksne-misforstar-borns-seksualitet>

<https://sundhedsplejersken.dk/boern/krop-og-seksualitet/sma-borns-seksualitet/>

<https://www.sexogsamfund.dk/foraeldre/seksualitet-i-barndommen>

Evalueringsskulturr

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskulturr i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringsskulturr i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringsskulturr, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Den mundtlige og skriftlige evaluering foregår dagligt.

Den skriftlige evaluering foregår bla. via vores dagbog på aula som er vores digitale forum til alle forældre. Heri beskrives nogle af de pædagogiske aktiviteter, som er foregået, og der bliver beskrevet hvorfor netop de aktiviteter er valgt, og hvad de gavner/træner ift. udviklingen hos et barn.

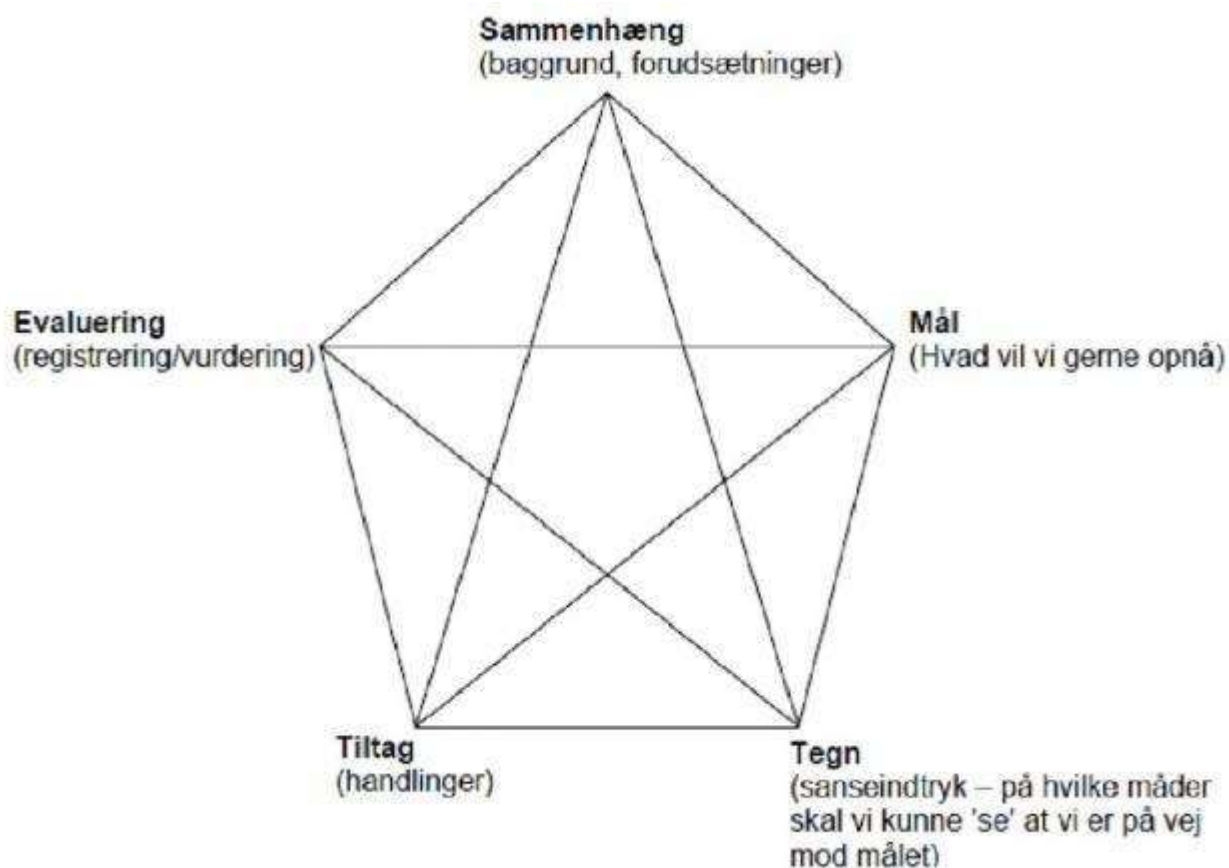

Hertil tager vi mange billeder, som også sendes ud til forældre som dokumentation, hvortil der ofte skrives en tekst, som beskriver aktiviteten. Disse bruges også som en del af evalueringen af det pædagogiske arbejde.

Den mundtlige evaluering sker mellem personalet på stuerne, men også mellem alle medarbejdere i huset på tværs af stuerne. Nogle refleksioner og evalueringer forbliver mundtlige, mens andre giver anledning til en skriftlig evaluering i form af en handleplan. En handleplan kan være en intern handleplan for pædagogerne, men det kan også være én der udarbejdes og bruges til en samtale med barnets forældre.

Når vi udarbejder en handleplan, bruger vi en SMTTE-model, som er en model der "kommer rundt om hele barnet". Det er en model, der løbende skal evalueres.

Herunder vises en SMTTE

model:

Evaluering foregår også på personalemøder, som for pædagogernes vedkommende er hver 3. uge og medhjælpernes vedkommende hver 6. uge.

To gange årligt skal der desuden laves TOPI på alle børn, som er status på, hvordan det enkelte barn har det, og om der evt. skal laves nogle tiltag ift. det enkelte barns trivsel og udvikling.

Herudover har vi videnoverdragelser til alle skoler på de børn, som skal starte i skole. Vidensoverdragelsen foregår i samarbejde med forældrene.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Den pædagogiske læreplan evalueres på personalemøder eller på en pædagogisk dag, hvor alle i personalegruppen er deltagende. Her er der mulighed for at reflektere og evaluere over de mål, vi har sat os i læreplanen, og hvordan vi evt. kan gøre nogle ting anderledes.

[Herunder kan I læse vores evalueringer for arbejdet med læreplanen:](#)

Alsidig personlig udvikling

Vi har rigtig god succes med at give plads til at finde sin egen plads og engagement i en givende aktivitet. Det kan være i en samling, at et barn har brug for at være på sidelinjen og iagttage aktiviteten, før barnet engagerer sig. På den måde føler barnet sig tryk og værdsat af nære tillidsgivende voksne.

Social udvikling

I forbindelse med de meget små grupper i foråret 2020, havde vi børnene i aldersopdelte grupper.

Her blev der dannet nye venskaber og relationer på tværs af stuerne, som var en meget positiv oplevelse. Aktiviteterne kunne tilpasses gruppen på en anderledes måde, som viste sig at være godt for fællesskabet og den sociale læring.

I børnehaven har vi længe haft samling lige inden frokost. Vores erfaring har dog lært os, at det kan være for lang en periode først at have samling, så spise og derefter læse/kigge i bøger.

Vi er nysgerrige på samlingen og er nu begyndt at have den kort tid efter alle er mødt ind. Til samlingen snakkes bla. om dagens aktiviteter.

I vuggestuen er samlingen også ind imellem opdelt i mindre grupper, da vi oplever, det kan være svært at engagere alle børn i lige lang tid.

Vi vil fortsætte med at være nysgerrige og se, hvordan vi kan udvikle samlingen både ift. tid og antal børn til samling.

Vi vil desuden stadig have fokus på den frie leg, da barnets lege er grundlæggende for den sociale udvikling og skabelsen af legefællesskaber. Vi vil være mere op på legens betydning og den indbyrdes læring mellem børnene.

Kommunikation og sprog

I forbindelse med Covid-19 foregik vores dagligdag udenfor på legepladsen fra april – oktober. Her blev vi meget nysgerrige på rummet udenfor, og hvad det gjorde ift. kommunikation og sprog. Vi fandt ud af, at de små aldersdelte grupper havde en god funktion, hvor vi blev klo-gere på bla. samlingen. Den aldersopdelte samling gav anledning til mere målrettede lærings-miljøer, hvilket vi i en "ikke corona-tid" gerne vil fortsætte og gøre mere af. Vi oplevede et større engagement fra børnene til samlingerne, da samlingen fx havde et tema, som fortsatte fra dag til dag. Det kunne være at skiftes til at råbe hinanden op med hjælp fra i-paden, hvor det enkelte barn får lov at være i centrum. Eller at være i centrum i den mindre gruppe, hvor der skal øves at lytte til hinanden og turde sige noget foran de andre. Den lille gruppe gjorde, det var mere trygt for det enkelte barn.

Samlingen i vuggestuen fik også nyt "liv". Den blev delt i to så den første del var formiddags-måltidet ved bordet, og den anden del var sange for alle på gulvet. Det skabte en større ro for børnene, og denne del er stadig under udvikling. Det samme er spisesituationen, hvor der for-søges med at skabe "rum i rummet" med det formål at give mere ro for de enkelte spise-grup-per.

For at udfordre børnene sprogligt bruges daglige rutiner til at udfordre børnene i de daglige – til tider trivielle – gøremål. Et eks.: "alle dem med striber på bukserne må vaske hænder" eller "de 4-årige må rejse sig og rydde op". Vi vil fortsætte med at sprogligt understøtte børnenes lege evt. i en leg med lego, duplo, playmobil osv. Fokus på selvhjulpenhed er et fortsat læringsmiljø her i Børnehuset, hvor handlingen italesættes overfor børnene. Det kan fx være på badeværel-set i skifte-situationen eller i garderoben.

Dagligt hjælper vi og støtter børnene i at udtrykke følelser og sætte ord på fx en konflikt. Vi lyt-ter og giver børnene tid til at fortælle. Som barnet bliver ældre guider og opfordrer vi barnet til selv at prøve at løse en evt.konflikt.

Trods en corona-tid har vi holdt fast i Børnehusets fredags-sang, som foregik i de forskellige grupper på skift. Det har været med til at skabe en fælles-ånd og følelsen af, at vi er ét stort hus. Herudover har sanglege haft en god effekt på at lære nye ord og begreber.

Krop, sanser og bevægelse

Vi oplever en positiv effekt ved at lave bevægelseslege, pædagogisk idræt eller andre fysiske aktiviteter hos børnene.

Børnene er nysgerrige og interesseret, og de gør sig mange erfaringer. Erfaringer især de stør-ste børn tager med sig videre i deres egne lege, hvor de selv styrer og udvikler disse. Det kan bla. være fangeleg, Alle mine kyllinger eller en tredje fællesleg.

Vi skaber ofte læringsmiljøet og har altid den pædagogiske bagdør med som et pædagogisk element i legen.

Vi oplever dog også, der er behov for at lave fysiske lege, hvor børnene lærer at være "i ro". Yoga er et forholdsvis nyt element i vores læringsmiljø, som vi har brugt før og taget til os igen. Dette er gjort, da vi oplever at alle har brug for at have både høj og lav arausel.

Natur, udeliv og science

Vi vil tænke børnenes perspektiv mere ind i aktiviteterne og lade børnene være mere medska-bende og løfte barnets stemme. Fx hvis det regner og barnet ytrer ønske om at hoppe i vand-pytter, så vil vi på bedste vis efterleve dette ønske.

Grundet corona-restriktionerne har vi brugt legepladsen i en anden kontekst end tidligere. Vi har brugt legepladsens faciliteter til at fx male. Men der har også været en større fordybelse i dyrelivet på legepladsen i fx daglige snegle-kapløb.

Ift. "Store Plantedag" kunne vi godt tænke os fremadrettet at tænke mere biodiversitet ind i dagen. At vi "ønsker" os bestemte planter (som hvert barn har med hjemmefra) med henblik på at skabe dyreliv, hvor vi kan undersøge naturfænomener.

I tiden efter "Store Plantedag" vil vi skabe et læringsmiljø med mulighed for erfaringer med bæredygtig udvikling.

Kultur, æstetik og fællesskab

I et forsøg på at fastholde én af Børnehusets faste kulturelle begivenheder, blev den årlige kunstneriske proces – kunstprojektet – henlagt til institutionens forskellige udeområder.

Personalet skabte læringsmiljøer i hvilken børnene fik mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder.

Børnene skabte værker indenfor temaet "Kunst i en corona-tid" af forskellige materialer. Det være sig mere traditionelle som malevæg, farver samt brug af, hvad de selv kunne finde i form af pinde, blade, sand, jord osv.

Læringsmiljøerne bar i denne proces tydeligt præg af at være demokratiske fællesskaber. Her blev børnene sikret deltagelsesmuligheder og var en aktiv del af beslutningsprocessen ved at være med i materiale-valg og valg af ophængningssteder udenfor.

Ved nogle af værkernes fremstilling blev der brugt musik for at stimulere den æstetiske oplevelse.

Tidligere har Børnehuset haft fokus på andet sprog end det danske. På denne måde skabte det både en stærk forståelse og et større og mere globalt fællesskab. I den proces blev forældre til børn med flere sprog end dansk inddraget og spurgt, om de ville oversætte korte sætninger som "hej, jeg hedder..." og "min mor/far kommer fra..."

Enkelte vers af alm.kendte børnesange blev oversat til forskellige sprog. Herefter forsøgte personalet at sige de forskellige sætninger og synge på andre sprog end dansk.

Fra bestyrelsen

Set ud fra et forældreperspektiv er forældresamarbejdet udfordret i en corona-tid. Forældre er her kun meget kort tid ad gangen og ses nærmest ikke på tværs.

Som forældre har man har ikke den helt samme føling med bla læringsmiljøerne, når tiden i huset er sparsom grundet corona.

Derfor er billeder fra dagligdagen og dagbøger en vigtig kilde til at følge med. Nogle stuer gør mere ud af dagbogen end andre.

Kommunikationen med personalet har været udfordret, da aflevering-og afhentning sker hurtigt. Her har samtaler over telefonen været rare, hvis der var information af vigtig karakter.

Overordnet set er bestyrelsen meget tilfreds med kommunikationen mellem personalet og forældre både den daglige kommunikation og kommunikationen via kbh.barn.

Som restriktionerne er blevet lempet, er ét læringsmiljø dog blevet synligere; garderoben. Bestyrelsen nævner den gode kommunikation og nærværet der er mellem børn og personale i dette læringsmiljø.

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluerende pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud

Pædagogisk læreplan

© 2019
Danmarks Evalueringsinstitut og
Børne- og Socialministeriet

Citat med kildeangivelse er tilladt

Design: BGRAPHIC